

Skötselplan för Ämtö naturreservat

SKÖTSELPLAN FÖR ÄMTÖ NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2006. Planförfattare har varit Camilla Finsberg, Mattias Lindholm och Bettina Olausson, Pro Natura. Översiktskartor och fornlämningar, Länsstyrelsen.

A. ALLMÄN BESKRIVNING.....	3
Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut.....	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	6
3.3 Områdets bevarandevärden	9
3.4 Källuppgifter.....	9
B. PLANDEL	10
1 Syfte med naturreservatet	10
2 Disposition och skötsel av mark	10
2.1 Skötselområden	10
2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	25
2.3 Jakt	25
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	25
3. Anordningar för rekreation och friluftsliv	25
3.1 Övergripande mål	25
4. Tillsyn.....	26
5. Dokumentation och uppföljning.....	26
5.1. Dokumentation och inventeringar.....	26
5.2. Uppföljning	26
6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen	27
6.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	27
Bilaga 1. Kartor	28

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

benämning: Ämtö naturreservat

REG-DOS NR: 2001696

Beslutsdatum: 1997-12-02

Län: Östergötland

Kommun: Valdemarsvik

Areal: 457,5 ha

Land:

276,4 ha

Vatten:

181,1 ha

Naturtyper:
(Natura 2000 habitat)

Sumpskog (Lövsumpskogar av fennoskandisk typ, 9080)
Trädklädd hagmark (Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, 9070)
Äldre barrskog (Västlig taiga, 9010)
Betad strandäng (Havstrandängar av Östersjötyp, 1630)
Öar och holmar (Skär och små öar i Östersjön, 1610)
Gamla åkermarker
Våtmark

**Prioriterade
bevarandevärden**

Naturtyper

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i form av skärgårdsmiljö och odlingslandskap med betesmark och åker.

Arter/grupper

Friluftsliv

Tillgodose behov av område för friluftslivet. Landskapsbild. Besöksobjekt.

Övrigt:

Ämtö naturreservat ingår i Natura 2000-området SE0230055 Sankt Anna och Gryts skärgårdar.

Naturvårdsförvaltare: Valdemarsviks kommun i samråd
Länsstyrelsen.

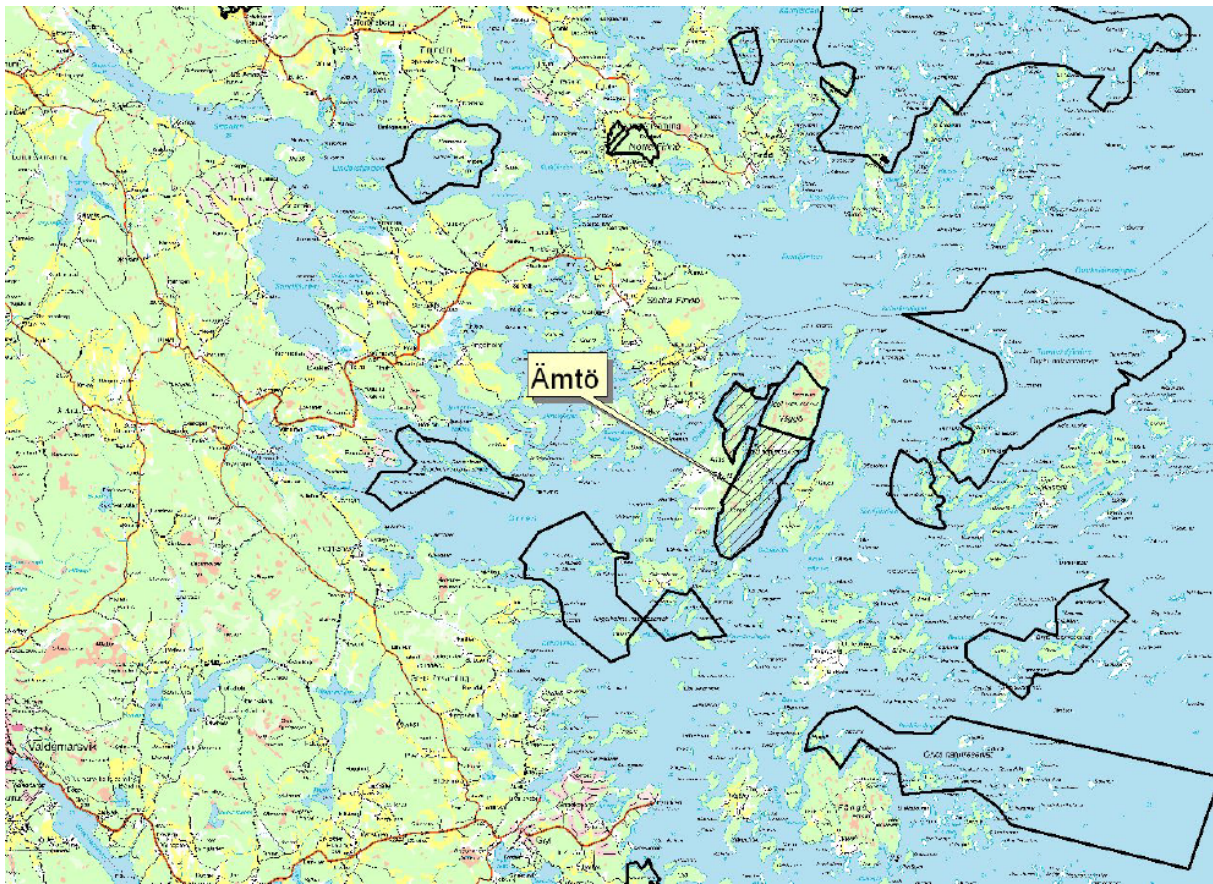
Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget på del av fastigheten Ämtö 4:19, i mellanskärgården ca 2 km SO Södra Finnö

Vägbeskrivning: Reservatet nås endast via båt. Närmaste större hamn är Fyrudden och närmaste brygga på fastlandet är vid Getterö på Södra Finnö.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Syftet med reservatet är enligt beslut 1975 12 19 att ”bevara ett för det rörliga friluftslivet värdefullt område och genom olika åtgärder förbättra allmänhetens möjligheter att utnyttja detsamma. Hänsyn skall därvid tas till de för området karaktäristiska naturtyperna samt floran och faunan”. Som grund för beslutet anges att ”området som är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet har en omväxlande natur med blandning av skogs-, håll- och inägomarker. Strandlinjen är lång och småbruten med exponerade hållar och skyddade vikar lämpade för bad. Flera goda båthamnar finns”.

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

Ämtö naturreservat ligger i mellanskärgården utanför Södra Finnö.

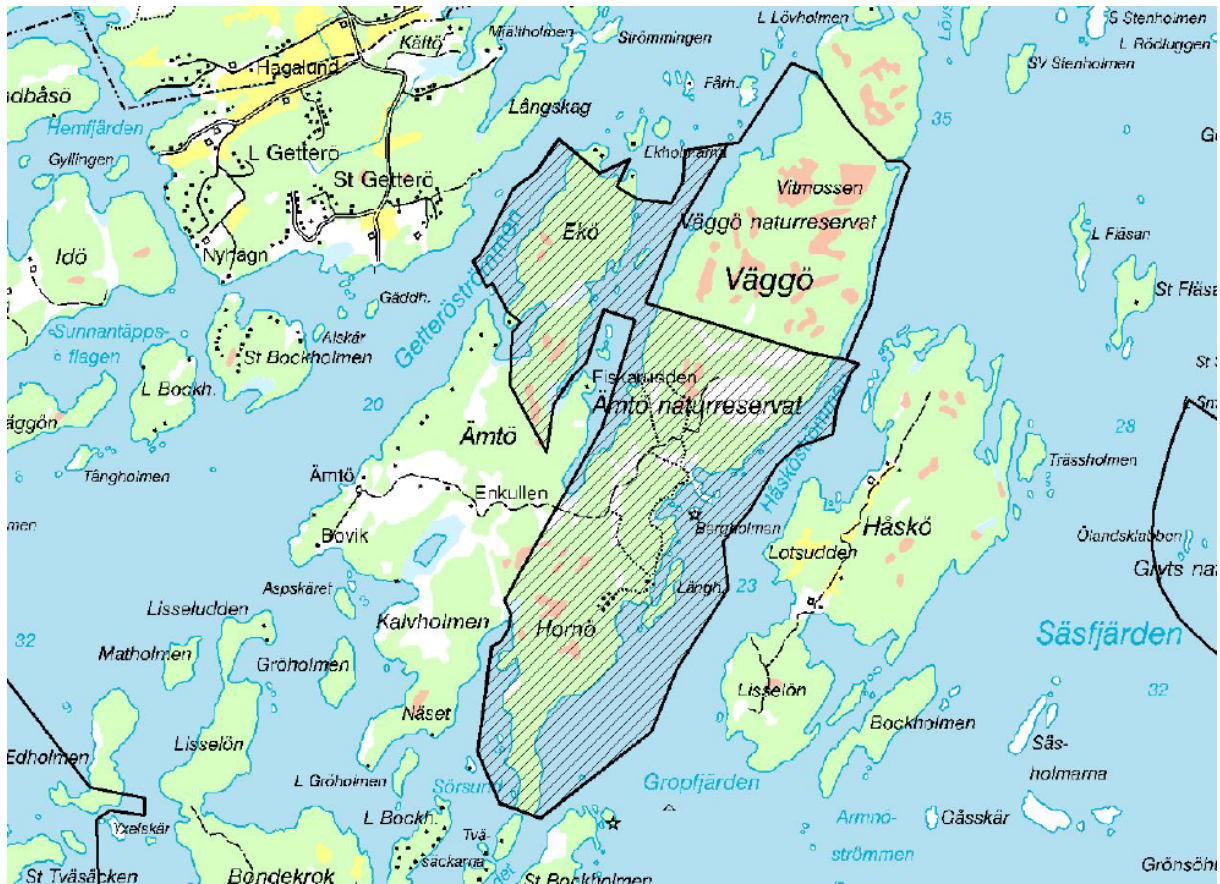
© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

3.1 Naturbeskrivning

Ämtö utgör en representativ ö för mellanskärgården och omfattar en nordvästlig och en sydostlig del. I nordväst ligger Ekö som via en strandäng idag hänger samman med det egentliga Ämtö i söder. I sydost omfattas södra delen av Vaggö samt Hornö vilket bildar huvuddelen av reservatet. Det ingår även vattenområden i Getteröströmmen, vikarna Norrsund och Sörsundsviken samt del av Häsköströmmen.

Berggrunden består av fattiga, gnejsbetonade bergarter som är svårvittrade. De högre belägna delarna utgörs av hållmarker med tunna jordar bestående av hårt svallade moränavlagringar och berg i dagen förekommer ofta. Klimatet är svagt oceaniskt med förhållandevis milda vintrar och nederbörden är relativt låg.

Ämtö naturreservat

Ämtö naturreservat. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

I fältskiktet finns det främst smalbladiga gräs som fårsvingel och krustätel men i något djupare jordar finns det även inslag av örter som getrams, brudbröd, tulkört och blodnäva. Spritt över hällmarkerna finns det ett glest buskskikt med enstaka enbuskar samt små buskage med rosor och slån. Trädskiktet består nästan uteslutande av ung till mycket gammal tall som står rotade i klippskrevor. Tallarna är senvuxna och vindpinade. De äldsta exemplaren har utvecklat breda kronor och grov pansarbark. Talticka vittnar om förekomst av äldre tallar och arten förekommer frekvent på tallarna.

På hällmarkerna finns det en förhållandevis hög mängd med solexponerad, död tallved som gynnar många insekter och lavar. Barrpraktbagge och ladlav är exempel på hotade arter i reservatet som är beroende av dessa substrat. Även reliktböck finns i området och den har sin larvutveckling i levande, gamla tallar som står solexponerade.

I mindre sprickdalar och i skydd av höjderna blir moränen djupare och vegetationen tätare. Fältskiktsfloran präglas allt mer av lundväxter som blåsippan, flenört, tandrot, rödblåra och hässlebrodd. Trädskiktet övergår till att domineras av ek med inslag av björk, rönn, sälg, tall och gran. Många ekar har börjat uppnå en högre ålder och det har bildats viktiga substrat i anslutning till dessa, t ex håligheter, mulm, död ved och grov sprickbark. På ekstammarna växer det krävande arter som hjälmbrösklav, blyerts-lav, skuggorangelav, rödbrun blekspik, rosa skärelav och grå skärelav. I området har det också dokumenterats fynd av de naturvårdsintressanta insekterna ekoxe och brun guldbagge.

Ekarna och de epifytiska lavar och insekter som lever tillsammans med dessa gynnas av att trädskiktet inte blir för tätt. Skogsbetet har en mycket positiv roll som gör att trädskiktet blir luckigt och att solinstrålningen ökar. Detta är en förutsättning för att naturvärdena skall kunna finnas kvar samt även utvecklas. I reservatets lägre delar har det sedimenterats djupare leror som

Ämtö naturreservat

en gång har varit uppodlade. Idag hålls åkrarna öppna av betesdjur men florán är tämligen trivial och den domineras kraftigt av tuvtåtel och vecketåg.

Mot åkerkanterna förekommer en ökad igenväxning av slån och rosor samt i blöta marker även klibbal. Mot stränderna finns betade strandängar med tydliga vegetationszoner. Florán i strandängarna består av typiska arter som bladvass, salttåg, krypven, havssälting, gåsört, gulkämpar, segstarr, kustarun och dvärgarun.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Historia

Ämtö-Väggö är en av de största öarna i Gryts skärgård. Ön har varit bebodd sedan lång tid tillbaka. I 1543 års skattelängd möter man för första gången Emtö i skrift. Där omnämns att Johan och Bengt skall erlægga den årliga räntan till fogden på Stegeborg. Det fanns minst två familjer på Ämtö under 1500-talet men sedan ökade antalet familjer. År 1760 fanns det 7 hushåll på ön och för 100 år sedan fanns det 44 bofasta.

År 1728 instiftades Ängelholms fideikomiss. Ämtö gård kom att lyda under fideikomisset, men friköptes i början av 1940-talet. Ämtö gård var efter skärgårdsförhållanden en mycket stor gård. Den bestod av 110 tunnlande öppen jord, dessutom mycket betesmark och skog. Huvudbyggnaden (ladugården är sedan länge riven) ligger på öns sydvästra del. Man höll många anställda och barnantalet blev därför högt. Ägaren av fideikomisset, greve Spense, ordnade så att de fick egen skola 1901. Den gamla skolbyggnaden ersattes 1924 av en större och mer ändamålsenlig. Hit kom också barn från grannöarna Håskö, Getterö och Bondekrok. Skolan var i bruk ända fram till 1951 då skolan drogs in på grund av för litet barnantal. Båda skolhusen finns bevarade på Ämtö gård.

Markanvändning

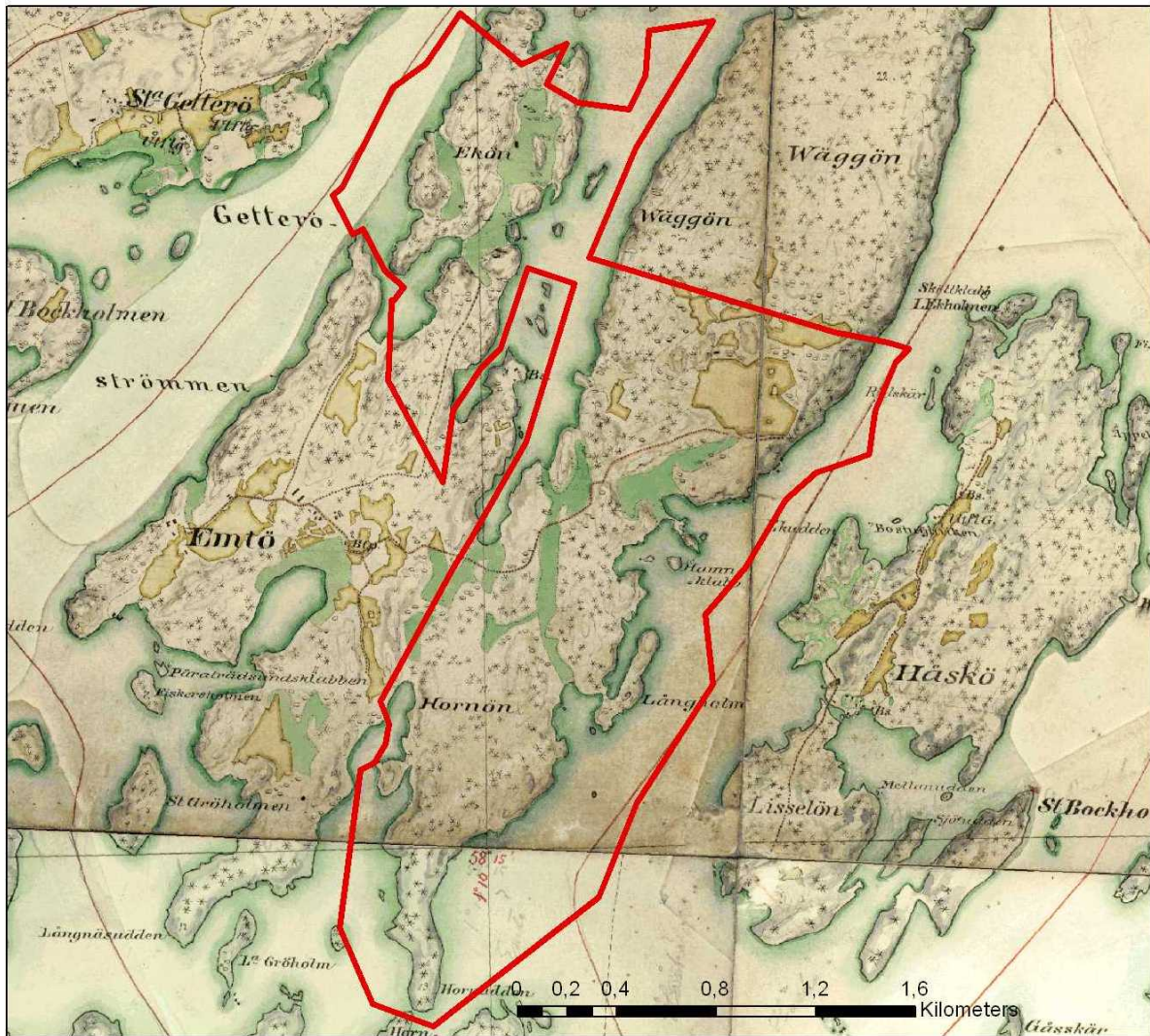
Inom reservatet finns rester av åkrar som brukades in på 1950-talet. Åkrarna ligger utspridda, men jordmånen med sitt inslag av lera gav goda skördar. Mossarna norrut på ön var mer lämpade för odling av foderväxter. Övriga marker gav en stor tillgång på naturliga beten. Häradskartan (se nedan) från 1860-70 talet visar att stora delar av Ekö, liksom delar av det som sedan brukats som åker på Ämtö-Hornö, var ängsmark (grön på kartan). Skogsmarken hade bitvis ett stort inslag av lövträd, särskilt kring åkrarna uppåt Väggö samt kring ängarna.

Större delen av reservatet utgörs i dagsläget av skogsmark och bergsimpediment samt vattenområden. En stor areal av skogsmarken nyttjas fortfarande som betesmark. I naturreservatet ingår också ca 20 ha tidigare brukad åker av vilka en del numera är försumpade. Dessa områden har i stort sett ej hävdats som åker sedan slutet av 1950-talet.

Omfattande skogsavverkningar utfördes under början av 1970-talet. Detta medförde omfattande skogsvårdsåtgärder som inleddes 1977 med hyggesrensning och plantering. Under senare tid har det på större delen av ön utförts omfattande skogsvårdsåtgärder i form av röjningar och gallringar. Längs stränderna och i hagmarksmiljöerna har det dock ej skett större skogsbruksingrepp under senare tid.

Efter reservatsbildningen har området planlagts i en fördjupad översiktsplan (1994) och dessförinnan har en byggnadsplan tagits fram (1983) som reglerar uppförandet av stugbyn (delområde 10A) i enlighet med reservatsbeslutet. Översiktsplanen förtydligar avvägningen mellan natur- och friluftsvärden på Ämtö och pekar bl a på vikten av beteshävd och en del övriga skötselåtgärder för att bibehålla området natur- och friluftsvärden. Skötselplanen är ett viktigt redskap i det arbetet.

Ämtö naturreservat

Häradskartan från 1860-70 talet visar på 1800-talets markanvändning.

Fornlämningar

Inom Ämtö naturreservat finns fyra registrerade fornlämningar för vilka kulturminneslagen (1988:950) gäller.

Gryt 142:1. På Hornudden finns rester av ett sjömärke, kvadratisk stenfot 2x2 meter i N-S riktning.

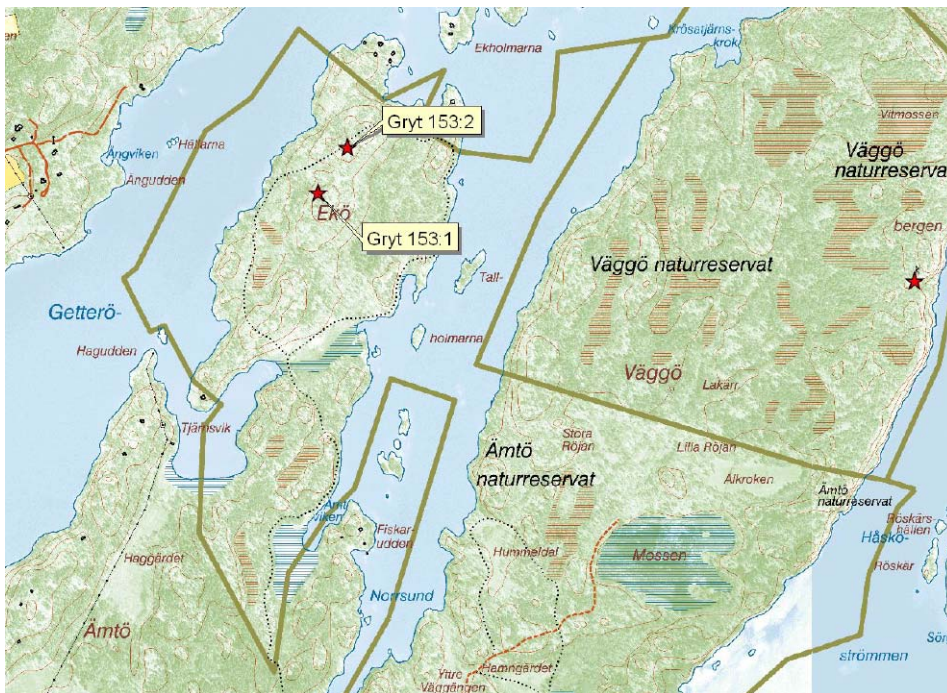
Gryt 143:1. En rund stensättning, 3-4 meter i diameter och 2-3 dm hög. Delvis övermossad fyllning av stenar. Stensättningen är relativt välbevarad.

Gryt 153:1-2. På Ekö finns två rester av sjömärken. Det södra (1) utgörs av en 2x2 m stensamling av ett tiotal stenar. Det norra (2) är en 0,6x0,7 m stor och 4 dm hög samling av stenar. Ytterligare två mindre stensamlingar finns på andra bergkrön österut.

Ämtö naturreservat

Fornlämningsskarta Ämtö (Hornö). © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Fornlämningsskarta Ämtö (Ekö). © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

3.3 Områdets bevarandevärden

A. Biologiska bevarandevärden

De främsta biologiska bevarandevärdena består av hållmarker med grov och gammal tall med mycket död ved samt områden med gamla hagmarksekar. Det finns flera hotade arter i området som är beroende av dessa miljöer, varav en del av dessa är insekter. Insekterna kräver att det finns andra miljöer med blommande örter, buskar och träd i närheten. Detta bibehålls genom att området ej tillåts bli allt för slutet och att betet bibehålls. Öppna eller halvöppna miljöer är också en viktig förutsättning för att träden och de arter som lever tillsammans med dessa skall kunna utvecklas.

B. Geologiska bevarandevärden

De geologiska bevarandevärdena består främst i att området utgör en representativ ö för mellanskärgården och området har således ett visst värde för undervisning. Från den senaste istiden finns det bland annat tydliga räfflor på hållarna som visar hur isen drog fram.

C. Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom reservatet finns det fortfarande kvar strukturer av äldre tiders markanvändning. De gamla åkrarna hålls fortfarande öppna av betesdjur och åkrarna framträder tydligt som små till stora gläntor i skogsmarken. Detta gäller även strandängarna som också betas. Skogsmarksbete, som nu förekommer allt mer sällan i landskapet, sker i stora arealer av naturreservatet. Detta är inte bara kulturhistoriskt intressant utan det är också viktigt för att naturvärdena i området skall kunna bevaras och utvecklas.

D. Intressen för friluftslivet

Strandlinjen erbjuder både exponerade hållar och skyddade vikar som är lämpade för bad. Flera naturhamnar finns och den vid Långholmsviken är den mest välbesökta. I anslutning till hamnen finns det en kiosk samt en liten semesterby där det går att hyra stugor. Utifrån hamnen utgår det också markerade stigar som leder besökarna runt Ämtö.

3.4 Källuppgifter

Skogsvårdsstyrelsen 1992: Ämtö naturreservat, skötselplan upprättad 1992

Gärdenfors, U. (ed). 2005: Rödlstade arter i Sverige 2005 – The 2005 red list of Swedish species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hagström Mikael. 2002: Inventering av naturreservat i skärgården. Stencil. Länsstyrelsen.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet är att bevara ett för det rörliga friluftslivet värdefullt område och genom olika åtgärder förbättra allmänhetens möjligheter att utnyttja detsamma. Hänsyn skall därvid tas till de för området karaktäristiska naturtyperna samt florán och faunan.

2 Disposition och skötsel av mark

2.1 Skötselområden

Naturreservatet är indelat i 10 skötselområden; 1) Lövsumpskogar, 2) Betade strandängar, 3) Betespräglad äldre skogsmark, 4) Skogsmark, 5) Hagmarker med ek, 6) Våtmark, 7) Gamla åkermarker, 8) Allmogeåkrar, 9) Öar och holmar och 10) Anordningar för friluftslivet

Skötselområdena 1) lövsumpskog, 4) skogsmark och 9) öar och holmar skall lämnas till fri utveckling.

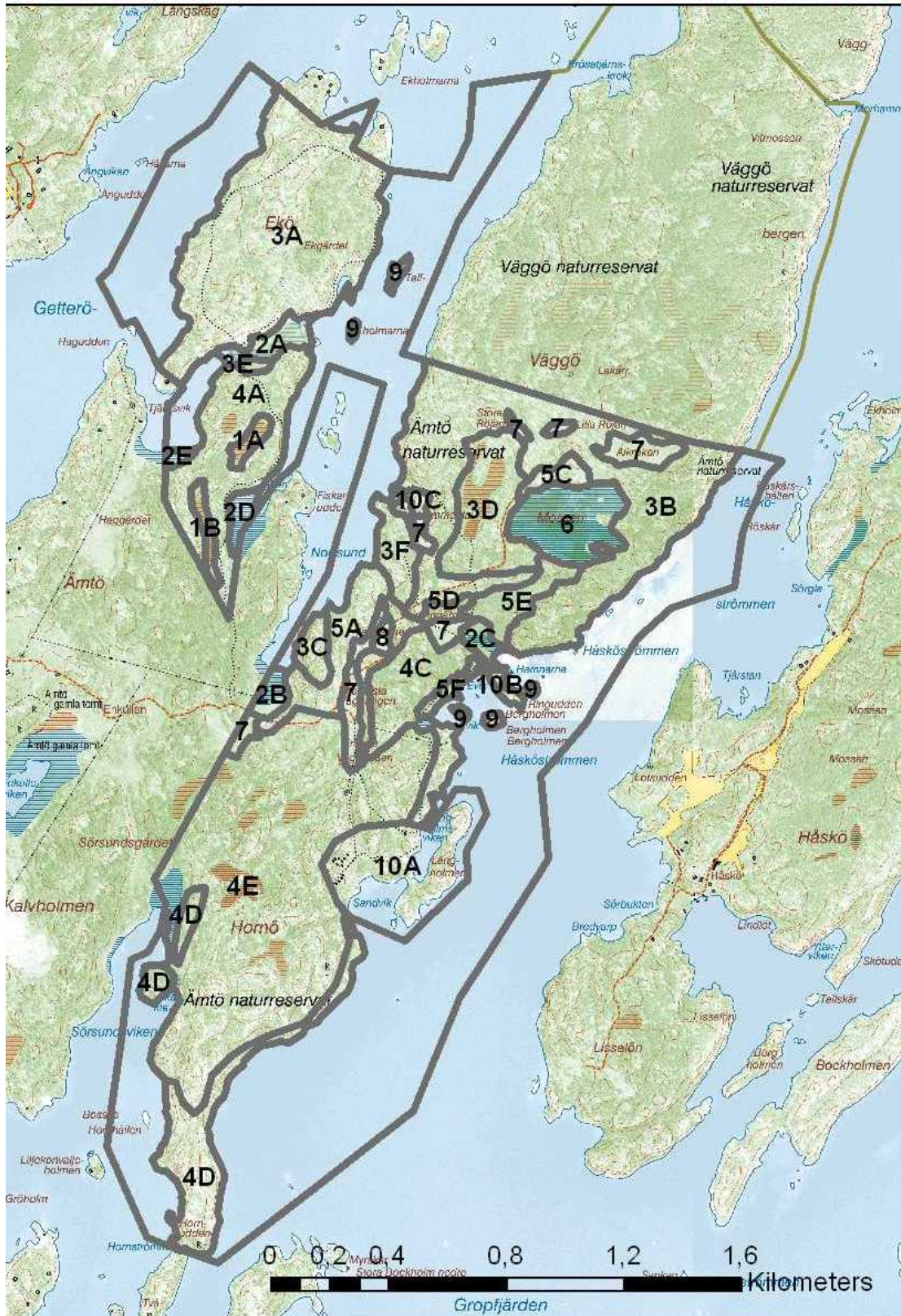
Skötselområdena 2) betade strandängar, 3) betespräglad äldre skogsmark, 5) hagmarker med ek, 6) våtmarker och 7) gamla åkermarker skall betas av nötdjur men även sambete med får accepteras. Rójningar och enstaka avverkningar tillåts i vissa delområden för att skapa bättre förutsättningar för hagmarksekar och att det bildas mer gynnsamma miljöer för många krävande arter.

På de gamla åkermarkerna kan ett tätare träd- och buskskikt gynnas. I skötselområde 8 skapas det några mindre allmogeåkrar som blir viktiga miljöer för hotade åkerogräs och insekter. Dessa miljöer blir också kulturhistoriskt intressanta för besökare i reservatet.

För friluftslivet anordnas det ett bättre och mer handikappanpassat stignät. Fasta bord och bänkar, eldstäder, soptunnor, torr-toalett och nya informationsskyltar skall sättas upp. En ny campingplats kan anläggas i anslutning till en naturhamn.

Se karta nästa sida.

Ämtö naturreservat

Översiktskarta över skötselområden inom Ämtö naturreservat. 1) Lövsumpskogar, 2) Betade strandängar, 3) Betspräglad äldre skogsmark, 4) Skogsmark, 5) Hagmarker med ek, 6) Våtmark, 7) Gamla åkermarker, 8) Allmogeaikrar, 9) Öar och holmar och 10) Anordningar för friluftslivet. Se vidare i kartbilagor i slutet av skötselplanen. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Ämtö naturreservat

Skötselområde 1 Lövsumpskog

Areal: 2,3 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av delområdena 1A och 1B som väsentligen liknar varandra. Trädskiktet domineras av klibbal med inslag av björk och asp samt lite gran och tall. Delområde 1A har ett större inslag av björk. Träden är i huvudsak medelålders med rikligt ungt inslag. Enstaka äldre träd förekommer också. Klibbalarna har utvecklat socklar, på vilka det kan växa en intressant mossflora. Död ved av både klibbal och björk finns i tämligen rik mängd, både liggande och stående. Veden är mestadels klen till medelgrov, men det finns också enstaka grov död ved. Buskskiktet är tämligen glest och innehåller skvattram och brakved. I fältskiktet växer strandlysing, rankstarr, stjärnstarr och skogsfräken. Även blåbär finns rikligt i kanterna mot friskare mark. Blåmossa växer i relativt stora kuddar, upp till ca 30 cm i diameter, framför allt i kanten mot hållmarken, där marken varit ostörd längst.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska vara en sumpskog som är hydrologisk opåverkad och det skall finnas en naturlig intern dynamik. Arealen av förekommande Natura 2000-habitat - Lövsumpskog av fennoskandisk typ 9080, ska vara 2,3 ha och ska befinna sig i gynnsamt bevarandetilstånd. Detta innebär:

- På sikt bör det finnas en kontinuitet av lövträd av varierande ålder.
- På sikt bör det finnas en rik tillgång av gamla träd, död ved och socklar.
- Hydrologin skall förbli opåverkad av mänskliga aktiviteter.
- Natura 2000-habitatets karaktärsart (rankstarr) samt för miljön de typiska arterna (blåmossa och strandlysing) bör ej minska sina populationer påtagligt jämfört med läget 2006.

Åtgärder

Restaureringar:

- Inga.

Löpande skötsel:

- Området lämnas till fri utveckling.

Skötselområde 2 Betad strandäng

Areal: 7,0 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av fem åtskilda delområden som alla har varit hävdade strandängar. Tre av strandängarna (2A, 2B och 2C) betas i dagsläget av nötdjur medan två strandängar (2D och 2E) står utan hävd. De betade strandängarna ingår i större betesfällor som även innefattar stora arealer av skogsmarksbeten. Detta har skapat en del igenväxning på delar av strandängarna. Stigar och stängsel finns i skötselområdet.

Delområde 2A ligger i en svacka mellan Ämtö och Ekö. Hävden är god men det förekommer en del uppslag av klibbal och andra träd i kanten av delområdet och vid stigen, i delområdets västra del. I fältskiktet finns det bl a dvärgarun, segstarr, harstarr, blekstarr, gulkämpe samt vass.

Ämtö naturreservat

Delområde 2B ligger vid den inre delen av Norrsund. Strandängen angränsar till en gammal åkermark i söder. Hävden av strandängen är god och det finns en tydlig zonering av vegetationen med bladvass i de yttre delarna. I fältskiktet finns det bl a krypven, gulkämpar, havssälting och salttåg.

Betesdjuren har avgörande betydelse för strandängen vid Norrsund och angränsande ekbackar med värdefulla framtidsekar. Foto: Mikael Hagström, Länsstyrelsen.

Delområde 2C ligger på östra sidan av Ämtö. Längst ut finns det en kortbetad vegetation med bl a salttåg, krypven och kustarun. Veketåg tenderar till att dominera vegetationen i vissa delar. Längre in blir hävden sämre och det finns ett stort uppslag av ung klibbal. Stigar passerar genom delområdet.

Delområdena 2D och 2E är i dagsläget 2006 ohävdade men det finns fortfarande kvar mycket av de strukturer som förknippas med hävdade strandängar. I fältskiktet finns det bl a gulkämpar, kustarun och smultronklöver. I kanten av områdena finns det uppslag av ung klibbal.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet ska vara en välhävdad strandäng. Arealen av förekommande Natura 2000-habitat, 1630, havsstrandängar av Östersjötyp 9080, ska vara 7,0 ha och ska befinna sig i gynnsamt bevarandetillstånd. Detta innebär:

- Samtliga delområden skall vara kortbetade vid vegetationsperiodens slut.
- Ansamlingen av förna skall vara liten till måttlig.
- Tydliga vegetationszoneringar skall finnas.
- Natura 2000-habitatets karaktärsarter (salttåg, krypven, gulkämpar, kust- och dvärgarun) bör finnas i livskraftiga populationer.

Åtgärder

Restaureringar:

- Delområde 2D och 2E skall stängslas. Ingen stängsling skall göras vid vattenlinjen. Träd och buskar röjs. Bete av nötdjur påbörjas.
- Delområde 2A, 2B och 2C röjs från yngre träd och buskar. Åtgärderna sker i dagsläget inom ramen för EU:s miljöstödet.

Löpande skötsel:

- Samtliga delområden betas av nötdjur. Vid alltför lågt betestryck kan strandängarna stängslas in och betas i enskilda fällor. Betespåsläpp bör ske i början av juni.
- Röjning av träd och buskar vid behov. Åtgärderna sker för delytorna 2A, B, C i dagsläget inom ramen för EU:s miljöstöd.

Skötselområde 3 Betespräglad äldre skogsmark

Areal: 99,7 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av flera delområden som har karaktären av betespräglad skogsmark. I delområde 3A, 3B, 3C, 3D och 3F förekommer det fortfarande bete medan betet har sedan en längre tid upphört i delområde 3E. Arealen betad skogsmark är mycket stor och i betesfällorna ingår det många skilda naturtyper. Markerade stigar går genom flera av områdena.

Delområde 3A består av större delen av Ekö och hela området betas av nötdjur. Skogsmarken är mycket heterogen och den består av flera naturtyper, men som Natura 2000-habitat faller hela området idag eller inom en relativt nära framtid under trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ 9070. På frisk mark överväger eken och de torra hållmarkerna domineras av tall. Ofta förekommer björk, asp, rönn, klibbal samt gran. Åldersstrukturen är också tämligen heterogen med allt från mycket unga till åldriga träd. På östra strandkanten växer några riktigt grova tallar med talticka. Här finner man de mest kronmogna tallarna som redan idag är lämpliga att hysa stora risbon.

Vid den gamla åkermarken, öster om Ekgärdet, kan spår av tidigare markanvändning skönjas i kulturlämningar som rösen och en husgrund. Död ved förekommer i viss mån och tämligen rikligt i de torra hållmarkerna. Där är veden solbelyst och det är en bra livsmiljö för många insekter. I veden förekommer det rikligt med märken efter insekter och födosökande fåglar. Det har gallrats i den sydligaste delen så att den betade skogen här är något öppnare och domineras av ek. En del av de utgallrade träden ligger i högar. Dessa utnyttjas såväl av insekter som av kräldjur. I buskskiktet kan man finna en, ros, måbär, slån och i norr även hassel. I ett par kärrstråk förekommer vide. Fältskiktet är rikt och mycket varierat. I den sydligaste delen finns ett litet avsnitt med torrbackflora med backglim, backnejlika, brudbröd, liten och stor blåklocka samt bergmynta. Andra förekommande arter är gulvial, blåsippa, gullviva, smultron, svinrot, knägräs, jungfrulin och orkidéerna Jungfru Marie nycklar och nattviol. I de norra delarna finns det även sårlåka och på den torra hållmarken växer getrams.

Delområde 3B, 3C och 3F utgörs av en mosaikartad blandning av bergiga höjdområden med hållmarkstallskog, gamla föryngringsytor med tall och lägre belägna delar som har ett tätare trädskikt av bl a ek, tall och gran. Spritt i hela området finns det inslag av gammal ek och tall som har mycket höga naturvärden. Speciellt längs den östra stranden vid Häsköströmmen finns det många gamla tallar och ekar samt mycket stående och liggande grov död ved. Skogsbetet har skapat många gläntor med solvarma miljöer som bl a är viktigt för många värmeälskande och hotade insekter. I området har det bl a påträffats hjälmbrosklav, grå skärelev, rosaskärelev, gammelekslav, rosa lundlav, laxticka, gropticka, granbarkgnagare, barrpraktbagge, reliktsbock, ekoxe och brun guldbagge.

Även om stora delar av Ämtö är påverkade av skogsbruk finns spridda, mycket gamla och värdefulla ekar. Gammelekarna är mycket viktiga då de hyser ett stort antal sällsynta arter av lavar och insekter som i framtiden kommer kunna leva även i andra ekbestånd på Ämtö som än så länge är för unga för dessa arter. Foto: Mikael Hagström, Länsstyrelsen.

Delområde 3D utgörs av en ung barrblandskog på tidigare avverkad mark. Trädskiktet är ungt till mycket ungt och består av tall, gran, asp och ek. Det finns även enstaka äldre ekar och frötallar som har lämnats kvar vid den tidigare avverkningen. I de blöta delarna domineras trädskiktet av ung björk och klibbal.

Delområde 3E har ett nästan slutet trädskikt. Marken är frisk till fuktig och trädskiktet består på den friskare marken av ek, tall, asp, apel och i det fuktigare området av klibbal. Träden är mestadels medelålders och medelgrova med både yngre och något äldre inslag. Flera av asparna har bohål. Död ved förekommer, främst av klibbal. Det förekommer hål efter insekter och födosökande fågel i den döda veden. Norr om delområdet går det ett betesstängsel som angränsar till strandängen. I buskskiktet växer ros, björnbär och slån. Dessa blommande och bärande buskar är viktiga för insekts- och fågellivet. De har även betydelse för nyetablering av ekplantor. I fåltskiktet finner man bl a strandlysing, humleblomster, blodrot, vattenmåra, tuvtätel, gökblomster, gulvial, smultron, skogsklöver, fyrkantig johannesört, frossört, stinknäva, liljekonvalj och ängskovall.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet skall utgöras av en betespräglad skog med rik tillgång på död ved.

Förekommande Natura 2000 habitat – Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ 9070 – ska vara 99,7 ha och ska befinna sig i gynnsamt bevarandetillstånd. Detta innebär:

- Fortsatt hävd i form av bete.
- Trädskiktet bör vara luckigt, flerskiktat och rikt på åldriga träd. Inom området bör det finnas flera tallar som kan härbärgera tunga risbon.
- Arter som är beroende av tallved eller gamla ekar bör fortleva på lång sikt och öka i utbredning och populationsstorlek.
- Inom området bör det vara rikt på klen och grov död ved. Majoriteten av veden bör ha god ljustillgång.

Ämtö naturreservat

- Kulturlämningarna i område 3A skall vara fria från träd och buskar.

Åtgärder

Restaureringar:

- Delområde 3E stängslas så att det är öppet mot strandängen. Bete återupptas av nötdjur
- I delområde 3A glesas trädskiktet ut så att ljustillgången ökar. I första hand avverkas yngre granplanteringar och yngre träd som växer upp i ekarnas kronor. Om träden skuggar äldre ekar skall uttag ske i två eller flera steg. Trädens respons på insatta åtgärder bedöms innan nästa steg i restaureringsprocessen genomförs. De avverkade träden kan läggas i stockhögar och då fungera som faunadepåer, dvs de kan utnyttjas av insekter, kräldjur och fåglar.
- I delområde 3A tas husgrunden och rösen fram och området kan eventuellt belysas med någon informationsskylt.
- Inom område 3D kan en trädklädd hagmark återskapas. Här lämnas äldre ekar och glest spridda tallar att i första hand bilda trädskikt. Huvuddelen av den yngre tallen avverkas.
- Stigar och stigmarkeringar förbättras.

Löpande skötsel:

- Bete av nötdjur. Även sambete med får kan förekomma.
- Områdena får ej gödslas och stödutfodring får ej ske.

Skötselområde 4 Skogsmark

Areal: 116,9 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av flera delområden som under senare tid främst har brukats som skogsmark. Det kan ha förekommit skogsbeta men detta har ej präglat områdena. Det finns emellertid enstaka grova ekar i området som härstammar från en tidigare epok som betesmark.

Delområde 4A består av ung hållmarkstallskog samt friskare marker som har ett ställvis stort inslag av gran och lövträd. Större delen av skogen är ung, men med tiden kommer den att bli allt mer mogen och nyckelelement som död ved kommer att bildas allt mer, vilket gör att naturvärdena kommer att öka med tiden. I buskskiktet växer en och brakved. Fältskiktet innehåller en flora som varierar med markfuktigheten.

Delområde 4B består av ett äldre trädskikt längs strandkanten med tall, klibbal, rönn, björk, gran samt enstaka oxel. Här finns en del kronmogna tallar och träden är medelgrova till grova. Här finns en hel del död ved och den består av tall, gran, klibbal och björk. I buskskiktet växer de för insekter och fåglar så viktiga ros, slån, björnbär och getapel. Inslag av en och brakved finns. I fältskiktet växer bl a smultron, gulvial, ängskovall, blodrot, skogsklöver och vänderot.

Delområde 4C består av gammal hållmarkstallskog med inslag av enstaka äldre ekar. Trädskiktet domineras av äldre tallar, varav flera är kronmogna och lämpliga för rovfågelbon. I området finns det även enstaka gammelekar varav en riktigt gammal ek står alldeles norr om ledningsgatan, i områdets norra del. Eken hyser en lång rad intressanta lavar som t ex gulpudrad spiklav, grå skårelav och gammelekslav. På de grova tallarna växer talticka och grovticka och på död tallved har ladlav noterats. Andra arter som noterats i området är rödbrun blekspik, blyertslav, hjälmbrosklav, skuggorangelav och åttafläckig praktbagge. Andra trädslag i området är björk, asp, och rönn. Det finns även ett litet inslag av klibbal. Tillgången på död ved är god med flertalet grova soligt belägna torrakor av främst tall. Dessa har rikligt med insektsnag. Det glesa

Ämtö naturreservat

buskskiktet utgörs huvudsakligen av en. I fältskiktet finns örter som getrams och tulkört. I anslutning till hållarna växer stora kuddar av blåmossa.

Delområde 4D består av medelålders blandskog med inslag av bergimpediment. Trädskiktet domineras av medelålders till äldre tall med inslag äldre ek. Björk, gran och rönn förekommer mest som unga exemplar. I de nordliga delarna av skötselområdet växer en del klibbal. Flertalet torrakor av tall gör att det är gott om död ved. Den döda veden har också rikligt med hål efter insekter. Även död ekved och lågor av främst tall bidrar till den goda tillgången på död ved. Buskskiktet domineras av en då trädskiktet ställvis är glest. Här finns också getapel som med sina blommor är av vikt för insekter. I fältskiktet växer blåbär men örter som getrams, snårvinda, lövbinda, skogsviol, kattfot och blåsippa noteras också här. I en liten grotta med översilande vatten påträffades både gaffelbräken och svartbräken. I anslutning till hållarna växer stora kuddar av blåmossa. Längs den östra sidan av udden löper en stig från stugområdet och mot den södra udden.

Ungskog inom område 4E där hållmarker kantade av en del ek och äldre tall skapar variation och värdefulla gläntor. Foto: Mikael Hagström, Länsstyrelsen.

Delområde 4E består av stora arealer ung blandskog. Här finns det inslag av hållmarkstallskog och även friskare partier med ställvis stort lövinslag med ek, björk och rönn. I små sprickdalar finns det en stor dominans av ung, likåldrig gran och dessa partier är täta och svårframträngliga. I de västra delarna av området står granskogen också tät men här är granarna medelålders. Längst in i Sörsundsviken finns en ohävdad strandäng med inväxande klibbalskog. Klibbalarna är mestadels medelålders och medelgrova med både yngre och något äldre inslag. Ek, björk och rönn ingår också i det trädskikt som omger ängen. I kanten mot denna står också ett antal grova tallar. Förekomsten av död ved är god i de lövrika områdena och på hållmarken ligger enstaka rotvältor. Under besöket noterades spillkråka. Buskskiktet består mest av glest växande en och lövföryngring. På den tidigare hävdade strandängen växer flera rosbuskar och enar. I de tätare delarna är fältskiktet nästan obefintligt men i de övriga områdena kan man finna bl a smultron, ängskovall, blodrot och tulkört. Ut mot vattnet i Sörsundsviken står vassen tät och längre in övergår den sedan i en högväxt örtvegetation med bl a flädervänderot, frossört, stinksyska, humleblomster och besksöta. Gullviva växer på friskare mark. En naturstig löper genom området.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet skall på sikt utgöras av en naturskogsartad blandskog. Gynnsamt bevarandetilstånd i detta område innebär att:

- Skogsbruksåtgärder undviks med undantag av de skötselåtgärder som gäller anordningar för friluftslivet.
- Skötselområdet på sikt skall utvecklas mot en naturskogsartad barrblandskog med en kontinuerlig och rik tillgång på gamla träd samt liggande och stående död ved.
- Arter som är beroende av död ved och gamla tallar bör fortleva på lång sikt och öka i utbredning och populationsstorlek.

Åtgärder

Restaureringar:

- Ur naturvårdssynpunkt kan ytorna antingen lämnas helt utan åtgärder, men i mån av resurser kan dock (helt naturvårdsinriktade) manuella luckhuggningar i täta granbestånd samt frihuggning av utvalda tallar vara lämpligt för att påskynda utvecklingen av en naturlig skogsstruktur med inslag av bl a luckig skog och vidgreniga, solbelysta tallar. Ved som uppkommer vid eventuella insatser lämnas på platsen.

Löpande skötsel:

- Området lämnas till fri utveckling. Det gäller även efter eventuella manuella naturvårdsinsatser.

Skötselområde 5 Hagmarker med ek

Areal: 18,2 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av flera delområden som har det gemensamt att de är trädklädda marker med bl a vidkroniga ekar som har utvecklats under ljusöppna förhållanden. Kärnområdet med flest antal hagmarkssekar finns i delområde 5A och 5B men även i delområde 5C finns det värdefulla hagmarksstrukturer. Delområde 5D och 5E befinner sig i ett restaureringsskede men det finns även vidkroniga ekar i dessa områden och utvecklingspotentialen är hög. Alla delområden utom 5F ingår i en stor fälla som betas av nötdjur. Hävden är skiftande men i de öppna och halvöppna miljöerna är den god.

Delområde 5A och 5B utgörs av långsmala ekhagar som ligger på torra till friska backar mellan höjdryggar och åkermarker. Trädsiktet är flerskiktat och bitvis slutet. Det består av äldre ek och tall med ett mindre inslag av asp, björk, apel, och gran. Ung gran bildar ställvis täta bestånd. Ekarna har börjat utveckla en mer krävande epifytflora med bl a rosa skärelav. Även ekoxe har noterats i området. Busksiktet är klen utvecklat men slån bildar enstaka större buskage. I skuggigare delar dominerar fältsiktet av växter som blåsippa, tandrot och såråka medan det i mer öppna delar har utvecklats en artrik och fin naturbetesmarksflora med bl a blåsuga, backlök, bockrot, brudbröd, gullviva, bergmynta, jungfrulin, gråfibbla, knägräs och stagg. Den låga mängden med förnaansamling tyder på en god hävd.

Delområde 5C utgörs av en fin liten blandlövhage som ligger i anslutning till den gamla, försumpade åkermarken. Trädsiktet är luckigt och det består av gruppställda träd med öppna gräs- och buskbevuxna marker emellan. Medelålders björk, rönn och apel med inslag av äldre ek och tall dominerar i trädsiktet. Många björkar har dött och bildar nu en stor mängd liggande och stående död ved. Även enstaka ekar har dött. Busksiktet är välutvecklat och det består av stora bestånd med slån och enbuskar samt enstaka rosor. Fältsiktet utgörs av en fin

Ämtö naturreservat

naturbetesmarksflora på torr till frisk mark med arter som fårsvingel, rödven, vårbrodd, gråfibbla, svartkämpar och jungfrulin. Hävden är god.

Delar av Ämtös ekmarker är sedan tidigare restaureringshuggna och betesdjuren bibehåller en mosaikartad natur. Foto: Mikael Hagström, Länsstyrelsen. 2002.

Delområde 5D ligger strax norr om den gamla åkermarken Hamngärdet. Närmast åkermarken står en rad med ekar som börjar nå en hög ålder. Norr om ekarna finns det en tät, ca 20-årig granplantering. Busk- och fältskikt finns främst vid ekarna. Buskskiktet är glest och består av björnbär och rosor men dessa är något tillbakatryckta på grund av de skuggiga förhållandena. I fältskiktet finns det främst blåsippa, skogsviol och tandrot, men även gullviva finns kvar som en gammal gräsmarksväxt.

Delområde 5E har ett mer slutet trädskikt än de andra delområdena. I trädskiktet finns det inslag av äldre ek, varav flera är vidkroniga. Förutom ek finns det även rikligt med klibbal, björk och ett stort inslag av gran. Markerna är friska till blöta och det går ett grävt dike genom området. I buskskiktet finns det enstaka hassel men den lider kraftigt av de skuggiga förhållandena. I fältskiktet finns det få gräsmarksväxter kvar och det utgörs istället av bl a blåsippa, hässlebrodd, skogssallat, rödblåra och nejlikrot.

Delområde 5F består av en strandnära hagmark på torr till frisk mark som har ett luckigt trädskikt med medelålders och äldre ek, asp, björk, gran och tall. De äldre ekarna har en artrik epifytflora med bl a rikligt med rosa skärelav. I buskskiktet finns det enstaka en och stenros. Fältskiktet har en artrik flora med arter som getrams, blodnäva, stor blåklocka och vippärt. Området är mycket estetiskt tilltalande och naturstigen går genom området.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet skall vara hävdade hagmarker med en stor andel ek. Förekommande Natura 2000 habitat – Trädklädda betesmarker, 9070 ska vara minst 18,2 ha och befinna sig i gynnsamt tillstånd. Detta innebär:

- I delområde 5A, 5B, 5D, 5E och 5F skall trädskiktet ha en täckningsgrad på mellan 50-75 %.

Ämtö naturreservat

- I delområde 5C skall trädsiktet ha en täckningsgrad på mellan 25-75 %.
- Majoriteten av de äldsta ekarna skall ha god ljusstillgång och liten konkurrens från andra träd.
- Samtliga delområden skall ha en god förekomst av öppet växande, yngre ekar som kan utvecklas till grova hagmarksekar.
- Alla delområden utom 5F skall betas av nötdjur, sambete med får är acceptabelt.
- Samtliga delområden bör ha ett artrikt buskskikt bestående av minst 4 arter.
- I samtliga delområden bör det finnas minst 10 kärlväxtarter knutna till naturliga gräsmarker (enligt artlista använd vid basinventeringen).

Åtgärder

Restaureringar:

- Trädsiktet glesas ut så att ljusstillgången ökar. I första hand avverkas yngre björk, asp och gran.
- Unga granbestånd avverkas. Om granen skuggar äldre ekar skall uttag ske i två eller flera steg. Trädens respons på insatta åtgärder bedöms innan nästa steg i restaureringsprocessen genomförs. Detta gäller främst i delområde 5D och 5E.
- Yngre träd som är på väg att växa upp i de gamla ekarna tas bort.
- Yngre ekar som växer i grupp glesas ut så att ett eller ett par träd med tendens till vidkronigt växtsätt lämnas och får utrymme att utvecklas till vidkroniga hagmarksekar.

Som ett alternativ till gallring och avverkning av träd är det lämpligt att skada de träd man avser att ta bort så att de långsamt dör och lämnar plats till övriga att utvecklas. Detta kan ske genom ringbarkning, avhuggning en bit upp längs stammen, skadande av rötterna.

Löpande skötsel:

- Bete av nötdjur i alla delområden utom 5F. Även sambete med får kan förekomma.
- I delområde 5F ersätts bete med återkommande röjningar.
- Områdena får ej gödslas och stödutfodring får ej ske.
- Vid behov genomförs röjningar av träd- och buskskikt. Vid röjningar av buskskikt koncentreras dessa till arter som förökar sig med rotskott, sannolikt blir det i första hand fråga om slån, och röjningarna görs på ett oregelbundet sätt så att flikar eller skyddade ytor skapas. Om trädsiktet behöver röjas tas endast unga träd ut.

Skötselområde 6 Våtmark

Areal: 8,3 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av en fuktig till blöt mark som tidigare har brukats som åker men som nu alltmer liknas vid en våtmark. Området har avvattnats via ett dike i den södra delen. I fältsiktet finns det en stor dominans av tuvtåtel och vecketåg med ett mindre inslag av kärrtistel. På blötare marker finns det ett större inslag av blåsstarr. I den västra delen finns det en liten vattenspegel. Busk- och trädsikt saknas över nästan hela området. I den sydöstra delen finns det emellertid ett högre beläget område med frisk mark där det har vuxit upp ett trädsikt med medelålders björk.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet skall bestå av en våtmark med en öppen vattenyta. Bete tillåts inom området men det är ej en förutsättning för bevarandemålet. Gynnsamt tillstånd nås när:

Ämtö naturreservat

- Störning i form av naturliga vattenståndsfluktuationer förekommer årligen.
- Våtmarken täcker minst 75 % av området.
- Det finns en öppen vattenyta under hela året.

Åtgärder

Restaureringar:

- Dike fylls igen.

Löpande skötsel:

- Området lämnas till fri utveckling.

Skötselområde 7 Gamla åkermarker

Areal: 7,8 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av ett flertal mindre områden som tidigare har varit åkermark. Idag ingår dessa marker i en större fälla som betas av nötkreatur. Vegetationen är artfattig och den utgörs nästan uteslutande av tuvtåtel och veketåg. Hävden är måttlig till god men i kanterna kan det förekomma igenväxning av lövsly.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet skall vara öppna gräsmarker med artrika bryn- och buskmiljöer. Det skall strävas efter en varierad artsammansättning av buskar. Brynen och buskarna skall ha en oregelbunden struktur som erbjuder vindskyddade områden. Det finns även ett kulturhistoriskt värde i att hålla tidigare åkerytor öppna. Området uppnår gynnsamt tillstånd när:

- Brynen ska innehålla nektar- och pollengivande buskar som vide, rosor, slån, apel, måbär och björnbär. Buskarna skall ha en oregelbunden struktur som erbjuder vindskyddade rum.

Åtgärder

Restaureringar:

- I kantzonen och på de öppna ytorna gynnas i rimlig mån taggiga buskar som rosor och slån. Samordning med aktuella åtaganden enligt EU:s miljöstöd måste göras, för detta söks samråd med Länsstyrelsens lantbruksenhet.

Löpande skötsel:

- Bete av nötdjur. Även sambete med får kan förekomma.
- Områdena får ej gödslas och stödutfodring får ej ske.
- Vid behov genomförs röjningar av träd- och buskskikt när de har expanderat. Vid röjningarna eftersträvas artrikedom och heterogenitet i busk- och trädskikt.

Skötselområde 8 Allmogeåkrar

Areal: 0,6 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av en gammal åkermark som hålls öppen genom bete. Träd- och buskskikt saknas. Fältskiktet är tämligen trivialt och det domineras av tuvtåtel och veketåg. I nordöstra hörnet ligger det ett gammalt ihoprullat fårstängsel.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet kan i framtiden bestå av en allmogeåker som delas in i tre delar enligt tresädssystem d v s åkern ligger i träda vart tredje år. Allmogeåkrarna kommer att utgöra en viktig pollen- och nektarkälla för insekter i området, de kommer att hysa ett flertal hotade åkerogräs samt kommer de vara kulturhistoriskt intressanta för besökare i området. Helst skall allmogeåkrarna inhägnas enligt tidstypisk tradition som med gärdesgårdar eller liknande men även ett målat trästaket kan vara ett gott val. Området uppnår gynnsamt tillstånd när:

- Åkermarken domineras av en artrik flora med insektspollinerande växter.
- Det finns årligen ett flertal hotade åkerogräs i åkermarken.

Ett alternativ till allmogeåkrar är att plöja markerna ca vart 3:e år utan att så. Även detta kommer att skapa en rikare flora med insektspollinerade växter.

Åtgärder

Restaureringar:

- Området inhägnas. Obs! I dagsläget (2006) finns ett åtagande enligt EU:s miljöstöd för ytan vilket måste ändras innan ny skötselriktning kan tillämpas.
- Det gamla stängslet tas omhand.
- Jordbearbetning med kultivator eller tallriksharv. Se ovan angående EU:s miljöstöd.
- Bänkar, bord och soptunna sätts upp.

Löpande skötsel:

- Åkergräsen sås tillsammans med utsädet. Utsädesmängden ska helst vara lägre än 50 % av det som rekommenderas vid normal odling. Utsädet kan utgöras av höstsäd och lämpliga åkerogräs för höståkrar på dessa marker är råglosta, blåklint, klätt och riddarsporre.
- Erforderlig skötsel för åkerbruk d v s plöjning, harvning, sådd och skörd.
- Skötsel av bord och bänkar, tömning av soptunna.
- Alternativ skötsel är bete, så länge området omfattas av ett åtagande enligt EU:s miljöstöd.

Skötselområde 9 Öar och holmar

Areal: 1,1 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av små öar och holmar. De minsta holmarna är kala medan de större öarna är bevuxna av tall, björk och en. Öarna är attraktiva för det rörliga friluftslivet.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Förekommande N 2000-habitat - Skär och små öar i Östersjön 1620, ska vara 1,1 ha och befinna sig i gynnsamt bevarandetillstånd. Detta innebär:

- Öarna och holmarna skall utvecklas med intern dynamik och vara fri från mänsklig påverkan.

Åtgärder

Restaureringar:

- Inga.

Löpande skötsel:

- Området lämnas till fri utveckling.

Skötselområde 10 Anordningar för friluftslivet

Areal: 2,9 ha

Beskrivning

Skötselområdet består av naturhamnen och stugbyn vid Långholmsviken (delområde 10A), rastplatsen vid Ringudden (10B) och campingplatsen vid Hummeldal (10C).

Delområde 10A är avgränsat efter den byggnadsplan som upprättats för området. Där regleras bebyggelsen och övrig mark ska ej bebyggas. I delområde 10A finns det i dagsläget faciliteter som kiosk, soptunna, kompostkärl, torr-toalett och möjlighet att fylla på dricksvatten. Vid den lilla stranden i Sandvik finns det en livboj. Det finns även möjlighet att hyra roddbåt. Vid hamnen finns det en stor och stabil brygga. En liten informationstavla finns vid bryggan. Från kiosken utgår många av de stigar som tar besökare runt på ön, bland annat naturstigen.

Delområde 10B består av en udde med bergimpediment. Enstaka gamla och vindpinade tallar bildar ett glest trädskikt på hällmarkerna. Talticka finns på tallarna. Området är socialt attraktivt och det finns möjlighet att lägga till med båt och det har också gjorts en provisorisk eldstad med bänkar. Naturstigen löper förbi Ringudden. Ett gammalt nedrivet fårstängsel finns i den inre delen av Ringudden.

Delområde 10C utgörs av en gammal åkermark samt en strand och strandnära område som nyttjas som naturhamn. Området ingår i en större fälla som även innefattar skogsbyte. Floran på åkermarken är tämligen trivial och den utgörs av vecketåg, tuvtåtel, smörblomma och timotej. I kanten av åkermarken står enstaka större videbuskage och hagtorn men annars saknar åkermarken träd- och buskskikt. I den angränsade backen finns det en fin blandlövhage med äldre ekar, odlingsrösen mm som tillsammans med den lilla åkermarken och naturhamnen gör området mycket estetiskt tilltalande. Vid naturhamnen finns det dessutom en provisorisk eldstad med bänkar. Naturstigen passerar genom området.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Delområde 10A ska vara "huvudentrén" och utgöra den centrala delen av naturreservatet. Här ska besökare få tillgång till alla de faciliteter som finns här i dagsläget 2006. I delområde 10B ska det finnas rastplats med fasta bord och bänkar samt eldstad och soptunna. I delområde 10C ska det finnas en plats för camping samt fasta bord och bänkar, torr-toalett, eldstad och soptunna.

Området uppnår gynnsamt tillstånd när:

- Delområde 10A ska ha de faciliteter som finns i dagsläget 2006.
- Delområde 10A ska ha en informationsskylt samt foldrar som beskriver naturreservatets värden och föreskrifter.
- Delområde 10B ska ha fasta bord och bänkar, eldstad, soptunna och informationsskylt.
- Delområde 10C ska ha en inhägnad plats för camping samt fasta bord och bänkar, torr-toalett, eldstad och soptunna.

Åtgärder

Restaureringar:

- I delområde 10A byts den gamla skylten ut mot en ny som placeras på en större träställning med tak. På ställningen skall det även finnas en taktill karta över området samt foldrar.
- I delområde 10B anläggs bord och bänkar, eldstad, soptunna och informationsskylt. Eventuellt kan soptunnan bytas ut mot en skylt som uppmanar folk att ta med sig skräpet hem.
- Delområde 10C inhägnas med staket och det anläggs fasta bord och bänkar, torr-toalett, eldstad, soptunna och informationsskylt. Eventuellt kan soptunnan bytas ut mot en skylt som uppmanar folk att ta med sig skräpet hem.

Löpande skötsel:

- Eldstäder, soptunnor och torr-toaletter töms regelbundet.
- Eldstäder fylls på med ved.
- Foldrar fylls på.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Betesdrift	Årligen	2, 3, 5 (utom 5F), 6, 7	1
Frihuggning av åldriga ekar	2010-2012	5	1
Friställande av yngre ekar	2010-2012	5	1
Initial träd- och buskröjning	2010-2014	2, 3	2
Löpande träd- och buskröjning	Vid behov	2, 5, 7	2
Röjning för stigar, förbättra skyltningen av dessa	2010	3	2
Stängsling	2010-2012	2, 3, 8	2
Uppsättning av anordningar för friluftslivet	2010	9	2
Löpande skötsel av anordningar för friluftslivet	Vid behov	10	2
Igenläggning av dike	2010	6	3
Jordbearbetning (förutsätter ändring av miljöstödsåtagande)	2010-2012	8	3
Plöjning, harvning, sådd, skörd (förutsätter ändring av miljöstödsåtagande)	Årligen efter sådd av allmogge-åker	8	3
Inga åtgärder. Ev dock viss naturvårdshuggning (4).	Hela planperioden	1, 4	-

2.3 Jakt

Det är förbjudet att jaga och fånga vilda däggdjur och fåglar med undantag för licensjakt på älg och rådjur och med undantag för sådan skyddsjakt och fångst som länsstyrelsen godkänner.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Anordningar för rekreation och friluftsliv

3.1 Övergripande mål

- Göra området mer attraktivt för besökare.
- Göra området mer handikappvänligt.
- Förbättra informationen för besökarna.

3.1.1 Tillgänglighet – kommunikationer

För att underlätta allmänhetens tillgänglighet till reservatet kan det finnas information och kartor om naturreservatet vid bryggan i Fyrudden. Även information om priser och telefonnummer till båttaxi kan finnas på samma ställe.

3.1.2 Anordningar

Stignätet, inklusive naturstigen, ska förbättras. Stigarna underhålls med röjningar och färgmarkeringar på träd och stolpar görs tydligare. Stättor byts ut mot gångrister eller grindar som

Ämtö naturreservat

gör det lättare att passera genom stängsel. Spånger förbättras och de förses med halkskydd och räcken. Naturstigens skyltar byts ut mot nya.

Den stora bryggan vid Långholmsviken gör det möjligt för personer som är rörelsehindrade att gå iland. Stigarna runt ön går emellertid i ett kuperat landskap vilket gör det svårt för personer med svårare rörelsehinder att ta sig fram. Mellan Långholmsviken och Ringudden kan dock stigen förbättras så att även personer med gånghandikapp kan ta en promenad. Stigen passerar genom flera intressanta naturtyper och strandhällarna vid Ringudden utgör ett vackert och naturligt mål som inte är alltför avlägset. Vid den smala och branta passagen anläggs en trappa som har räcken på båda sidor. Spången i det blöta området breddas och förses med räcken. Även vid Ringudden kan det behövas en spång eller trätrottoar med räcken som leder ut över hällarna. Bänkar med både ryggstöd och armstöd skall finnas var 100:e meter längs stigen och gärna i något av de finare områdena som har utsikt.

Fasta bord och bänkar placeras vid Långholmsviken, Ringudden, campingplatsen och vid allmogeå kern. Borden görs tillräckligt stabila så att personer med gångsvårigheter kan stödja sig utan att de riskerar att välta. Bänkarna placeras endast runt halva bordet så att personer med rörelsesvårigheter kan sätta sig ytterst utan att behöva lyfta benen över bänkarna. Vid Långholmsviken, Ringudden och campingplatsen anläggs även en eldstad. Grillgallret ska helst nå en höjd av ca 0,70 meter.

Soptunnor ska finnas vid Långholmsviken, Ringudden och campingplatsen. Eventuellt kan soptunnorna vid Ringudden och campingplatsen bytas ut mot en skylt som uppmanar folk att ta med sig skräpet hem.

Torr-toalett anläggs vid Långholmsviken och campingplatsen. Toaletten skall uppfylla minimikraven för en offentlig toalett.

3.1.3 Information

Den stora naturhamnen vid Långholmsviken är en naturlig plats för att vara "huvudentrén" till reservatet. Här bör det finnas en stor informationsskylt samt informationsfoldrar att tillgå. För synskadade kan det även finnas en taktil karta som visar hela området. Även vid Fyrudden kan det finnas en karta och informationsfolder som lockar folk till reservatet.

Längs attraktiva områden som Ringudden, campingplatsen och allmogeå kern kan det finnas mindre skyltar. Även de mindre skyltarna skall ha en karta som beskriver var skylten sitter.

4. Tillsyn

Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Länsstyrelsen.

5. Dokumentation och uppföljning

5.1. Dokumentation och inventeringar

Inga inventeringar är i dagsläget 2006 planerade inom reservatet. På sikt är det lämpligt att undersöka och stärka kunskapen om undervattensmiljöerna ytterligare.

5.2. Uppföljning

Ämtö naturreservat

5.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljning skall ske enligt fastställda metoder som används vid miljöövervakning t ex metoder framställda för övervakning av Natura 2000–habitat. Lämpliga parametrar som kan mätas är arealen av naturtyperna, död ved samt täckningsgrad av träd- och buskskikt. Även förekomst och frekvens av typiska arter kan med fördel mätas.

5.2.2 Uppföljning av effekter av skötselåtgärder

Besiktning av skötselåtgärder skall göras med intervallet 5-10 år.

6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

6.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

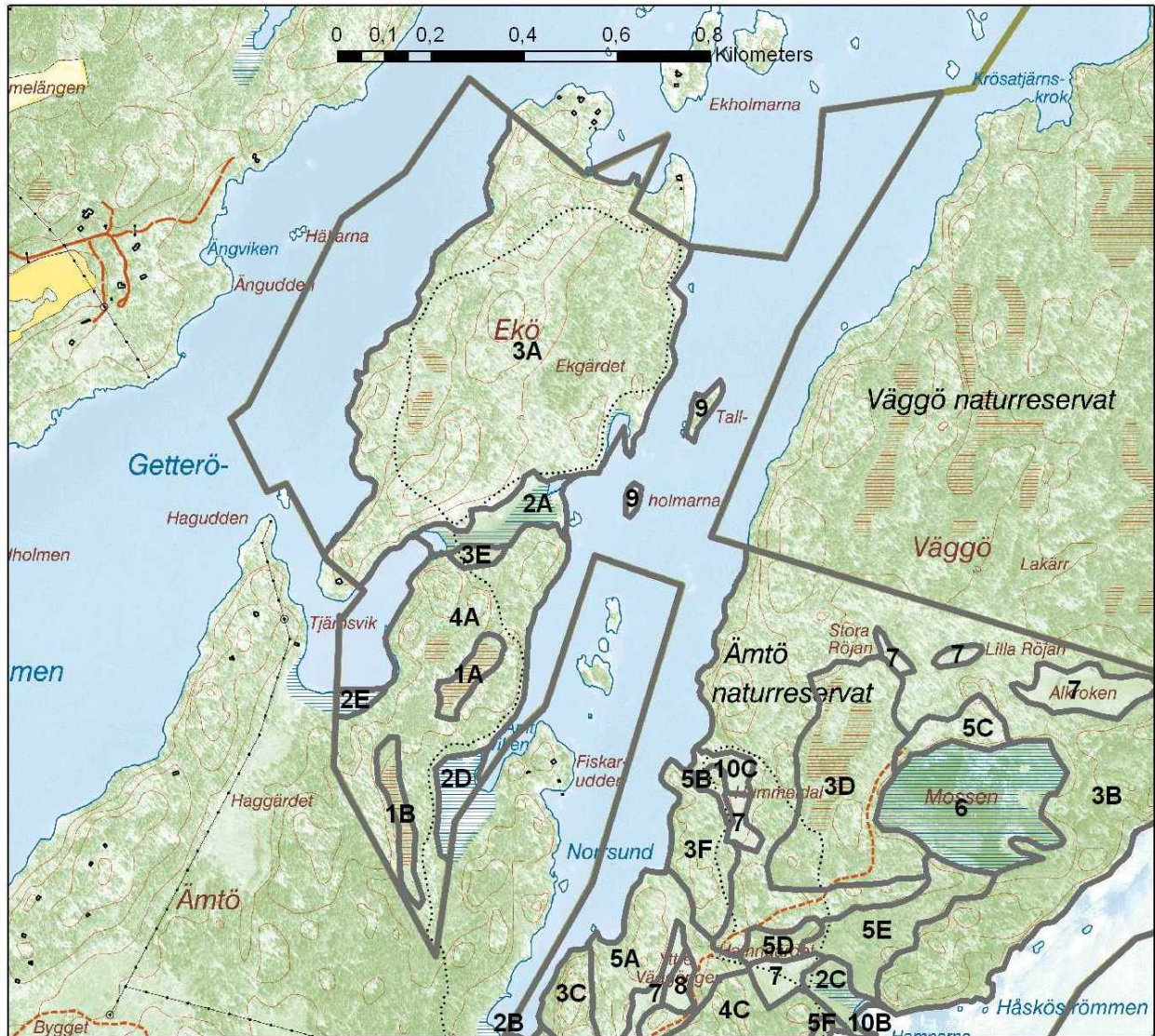
Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av förvaltaren som är Valdemarsviks kommun. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller Valdemarsviks kommun.

Åtgärder inom flera betesmarker sker i dagsläget inom ramen för EU:s miljöstöd, av regelverket framgår att annan finansiering inte får utgå inom dessa ytor för åtgärder som krävs av den som sökt miljöstödet den aktuella perioden. Innan åtgärder görs av reservatsförvaltaren bör samråd ske med Länsstyrelsens lantbruksenhet.

Ämtö naturreservat

Bilaga 1. Kartor

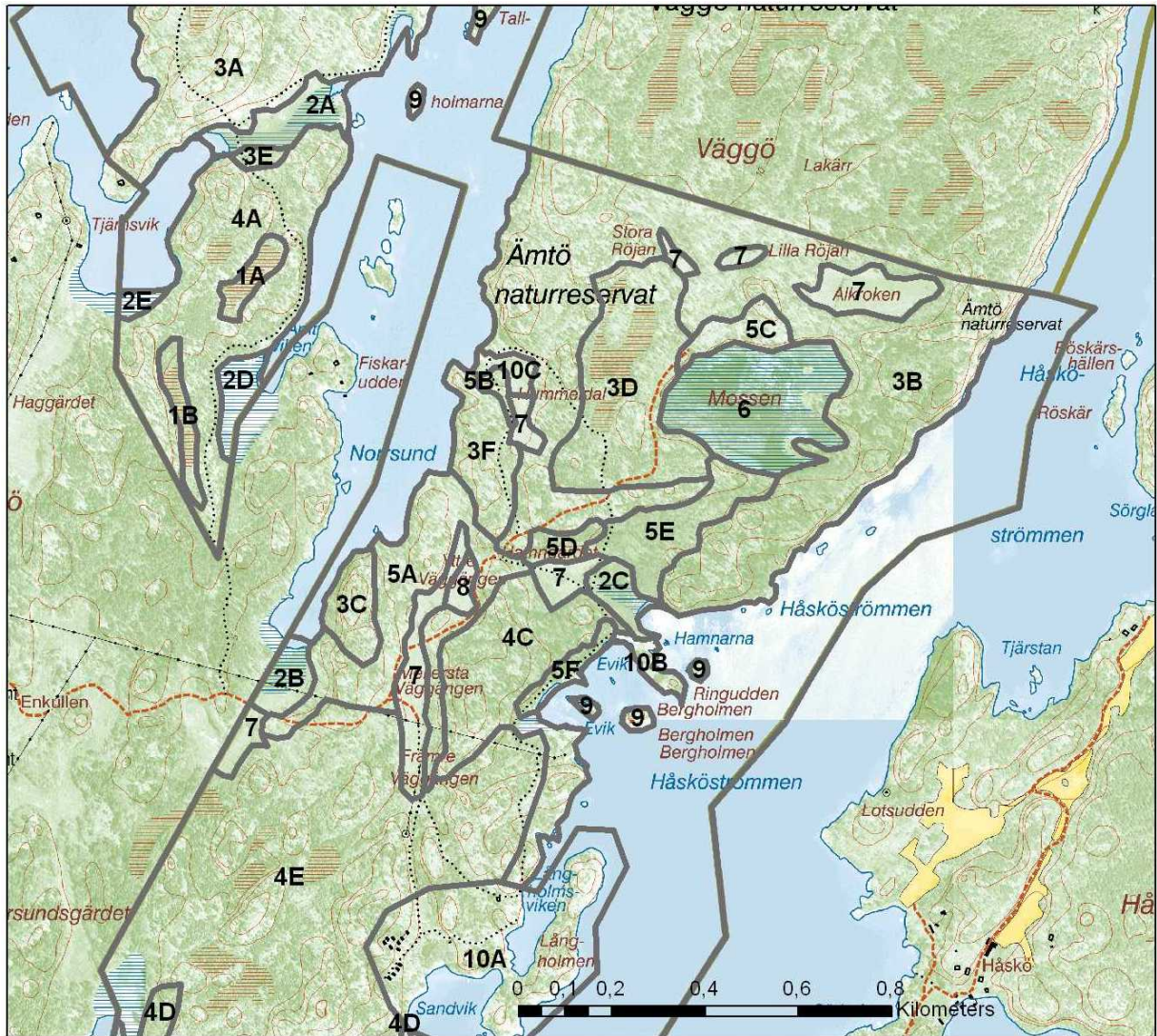
Av kartorna i bilaga 1 framgår reservatets indelning i 10 skötselområden; 1) Lövsumpskogar, 2) Betade strandängar, 3) Betespräglad äldre skogsmark, 4) Skogsmark, 5) Hagmarker med ek, 6) Våtmark, 7) Gamla åkermarker, 8) Allmogeåkrar, 9) Öar och holmar och 10) Anordningar för friluftslivet. Den omgivande vattenytan utgör 181,1 ha. Total areal för reservatet är ca 457,5 ha.

Bilaga 1a Ämtö naturreservat, delen Ekö.

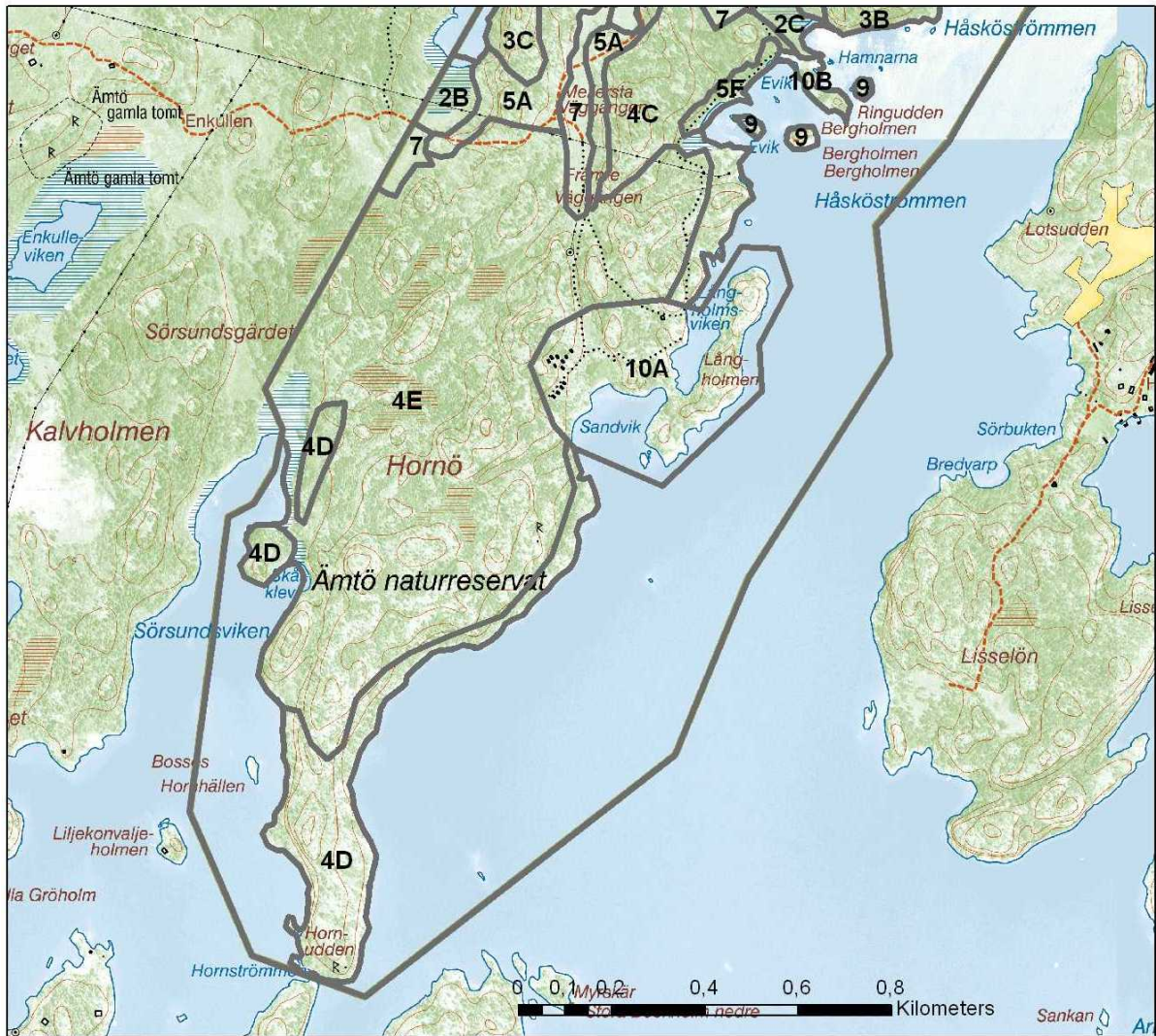
© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Ämtö naturreservat

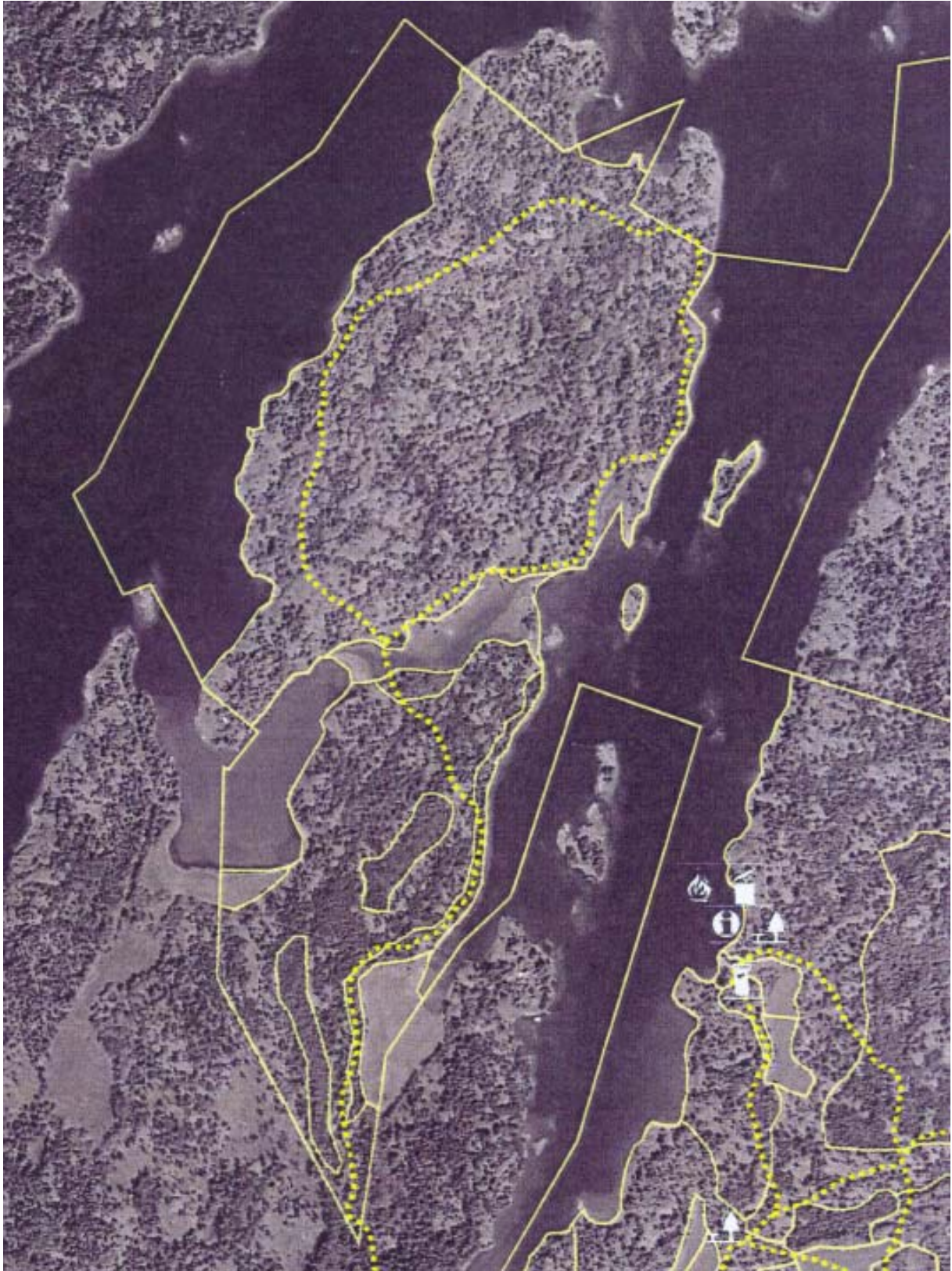

Bilaga 1b Ämtö naturreservat, delen södra Vaggö.
© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Ämtö naturreservat

Bilaga 1c Ämtö naturreservat, Hornö. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Bilaga 1d, stignät norr (Ekö).

© *Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188*

Bilaga 1e, stignät söder (Väggö-Hornö).

© *Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188*